

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO HỌC SINH CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC HUYỆN AN DƯƠNG THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG THEO TIẾP CẬN CÙNG THAM GIA

Nguyễn Thị Bích Liên
Trường ĐH Giáo dục - ĐHQG Hà Nội
Nguyễn Thị Thanh

Trường Tiểu học Lê Thiện - Huyện An Dương - Hải Phòng

Tóm tắt: Giáo dục đạo đức học sinh tiểu học là trọng trách có ý nghĩa quyết định sự phát triển toàn diện nhân cách học sinh. lứa tuổi tiểu học là giai đoạn có hoạt động chủ đạo là học, để hình thành và phát triển nhân cách của trẻ, khi các em bắt đầu tiếp thu và rèn luyện các giá trị đạo đức cơ bản như yêu nước, trung thực, nhân ái, trách nhiệm và chăm chỉ. Nghiên cứu tập trung vào phân tích kết quả khảo sát thực trạng quản lý giáo dục đạo đức học sinh trong các trường tiểu học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia. Phương pháp nghiên cứu chủ yếu là phân tích tài liệu làm căn cứ xác định công cụ đo lường thực tiễn bằng bảng hỏi và phỏng vấn sâu. Kết quả nghiên cứu góp phần xác định những biện pháp có tính khuyến nghị để góp phần nâng cao chất lượng giáo dục đạo đức học sinh.

Từ khóa: Đạo đức học sinh, quản lý giáo dục đạo đức học sinh, tiếp cận cùng tham gia

CURRENT STATUS OF MORAL EDUCATION MANAGEMENT FOR STUDENTS IN AN DUONG DISTRICT PRIMARY SCHOOLS, HAI PHONG CITY, BASED ON A PARTICIPATORY APPROACH

Nguyen Thi Bich Lien
VNU University of Education
Nguyen Thi Thanh

Le Thien Primary School - An Duong District - Hai Phong

Abstract: Moral education for primary school students is a crucial responsibility that significantly influences the comprehensive development of students' personalities. The primary school age is a stage where learning is the main activity, aimed at forming and developing children's personalities, as they begin to absorb and practice fundamental moral values such as patriotism, honesty, compassion, responsibility, and diligence. This study focuses on analyzing the results of a survey on the current status of moral education management for students in primary schools in An Duong District, Hai Phong City, based on a participatory approach. The main research method involves document analysis to establish practical measurement tools through questionnaires and in-depth interviews. The research results contribute to identifying recommended measures to enhance the quality of moral education for students.

Keywords: Student morality, moral education management for students, participatory approach

Nhận bài: 18/01/2025

Phản biện: 09/02/2025

Duyệt đăng: 13/02/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Khoa học công nghệ dẫn dắt nhân loại vào thế kỷ XXI, kỷ nguyên kinh tế tri thức. Đất nước ta, trong giai đoạn đổi mới và phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, cần nguồn nhân lực chất lượng cao. Vì vậy, giáo dục toàn diện là yêu cầu cấp thiết. Mỗi công dân không chỉ cần trang bị kiến thức hiện đại mà còn phải rèn luyện phẩm chất đạo đức tốt đẹp. Hệ thống giáo dục cần đáp ứng nhiệm vụ trọng đại này. Việc giáo dục đạo đức cho học sinh tiểu học là trọng trách, đặt nền móng vững chắc cho nhân cách và hành vi chuẩn mực của các em. Mục tiêu giáo dục hướng đến việc trang bị cho học sinh khả năng phân biệt thiện - ác, đúng - sai, từ đó hình thành lối ứng xử phù hợp trong các mối quan hệ xã hội hàng ngày.

Nhiều công trình nghiên cứu đã được thực hiện, tập trung vào giáo dục và quản lý đạo đức

học sinh. Nhìn chung, các nghiên cứu đều thống nhất với nhau về quan điểm: giáo dục đạo đức là mục tiêu quan trọng hàng đầu để làm nền tảng xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa. Một người có đạo đức lối sống như thế nào thì phải thể hiện ra hành vi của mình. Vì thế, giáo dục lối sống đạo đức nhất thiết phải giáo dục hành vi người. Nghiên cứu đã làm sáng tỏ thực trạng giáo dục đạo đức học sinh, phản ánh những vấn đề về quản lý và triển khai ở các cấp học, vùng miền. Kết quả đã đề xuất các giải pháp quản lý giáo dục đạo đức hiệu quả, khả thi, phù hợp từng cấp học và điều kiện địa phương. Tuy nhiên, vấn đề quản lý giáo dục đạo đức cho học sinh theo tiếp cận cùng tham gia thì chưa có nhiều, đặc biệt tại các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng chưa có đề tài nào nghiên cứu về quản lý

giáo dục đạo đức cho học sinh theo tiếp cận cùng tham gia. Nghiên cứu này kế thừa và mở rộng các công trình tiền nhiệm, nhằm đề xuất lý luận và giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục đạo đức học sinh tiểu học An Dương, Hải Phòng. Tiếp cận tích cực, đề tài hướng tới sự tham gia chủ động của các bên liên quan trong bối cảnh hiện nay.

II. NỘI DUNG KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng các lực lượng tham gia giáo dục đạo đức cho học sinh các trường tiểu học huyện An Dương thành phố Hải Phòng

Phân tích khảo sát minh chứng sự đóng góp tích cực và thường xuyên của đội ngũ nhà trường, bao gồm cán bộ quản lý, giáo viên và Ban giám hiệu, trong việc giáo dục đạo đức học sinh tiểu học huyện An Dương. Trách nhiệm được nhận thức rõ ràng, tạo nền tảng vững chắc cho sự phối hợp hiệu quả. Song, tỷ lệ tham gia của phụ huynh (59,5%) và các tổ chức cộng đồng (33,8%) còn khiêm tốn, đòi hỏi sự nỗ lực tăng cường hơn nữa.

Thành công của giáo dục toàn diện phụ thuộc vào sự liên kết bền chặt giữa nhà trường và cộng đồng. Nhà trường cần chủ động thiết lập các kênh trao đổi thường xuyên, phối hợp chặt chẽ với các tổ chức xã hội trong mọi hoạt động giáo dục. Hiệu trưởng cần tích cực đề xuất với chính quyền địa phương nhằm tạo điều kiện thuận lợi, tháo gỡ khó khăn do sự phối hợp chưa hoàn thiện giữa nhà trường, gia đình và xã hội gây ra. Sự thiếu gắn kết này đang cản trở đáng kể công tác giáo dục đạo đức. Tăng cường sự tham gia tích cực của phụ huynh và cộng đồng là nhiệm vụ trọng yếu, góp phần hoàn thiện mục tiêu giáo dục toàn diện cho học sinh.

Phỏng vấn một phụ huynh có con theo học tại trường An Dương, anh cho biết: “Do đặc thù ở tiểu học, GVCN trực tiếp quản lý, đảm nhận giảng dạy phần lớn các môn học chính và sâu sát với học sinh cả ngày. Khi con mắc khuyết điểm, chúng tôi thường ngại phối hợp với ban giám hiệu, với chính quyền địa phương do mức độ vi phạm của học sinh tiểu học còn ít và không quá nghiêm trọng”.

2.2. Thực trạng quản lý giáo dục đạo đức cho học sinh các trường tiểu học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia

2.2.1. Thực trạng lập kế hoạch quản lý giáo dục đạo đức cho học sinh các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia

Trước khi tiến hành bất cứ một hoạt động nào, việc lập kế hoạch cho hoạt động đó là cực kỳ quan trọng, nó có ý nghĩa quyết định, định hướng cho toàn bộ hoạt động diễn ra nhằm đạt được kết quả tối ưu nhất với chi phí thấp nhất. Lập kế hoạch chi

tiết từng hoạt động đảm bảo hiệu trưởng điều phối hiệu quả, đạt mục tiêu đề ra. Việc này đòi hỏi xác định chính xác nguồn lực: nhân sự, cơ sở vật chất, tài chính, thời gian và địa điểm. Quản lý giáo dục đạo đức đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ, toàn diện từ các đơn vị giáo dục trong và ngoài trường học.

Kết quả khảo sát cho thấy mức độ lập kế hoạch quản lý giáo dục đạo đức cho học sinh các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia được CBQL và GV đánh giá mức độ tốt, điểm trung bình chung là 3,02 điểm. Trong đó nội dung “Ban giám hiệu lập mẫu kế hoạch giáo dục đạo đức theo tiếp cận cùng tham gia thống nhất, đảm bảo tất cả các bên liên quan đều có cơ hội đóng góp ý kiến và đồng thuận” được đánh giá rất tốt với điểm trung bình 3,35.

Để việc giáo dục đạt được mục tiêu như dự kiến ban đầu thì việc lên kế hoạch chọn lựa nội dung, phương pháp, hình thức giáo dục đạo đức phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý, đặc điểm nhận thức của học sinh Tiểu học là việc làm vô cùng quan trọng và cần thiết, giúp học sinh rèn luyện nhân cách, hình thành được những thói quen hành vi phù hợp với chuẩn mực đạo đức của xã hội. Do đó, theo số liệu khảo sát, CBQL và GV đánh giá nội dung “Quản lý việc chọn lựa nội dung, phương pháp, hình thức giáo dục đạo đức theo tiếp cận cùng tham gia phù hợp” xếp thứ 2, điểm trung bình 3,12 điểm. Nội dung “Ban quản lý nhà trường và phụ huynh lập kế hoạch đầu tư cơ sở vật chất, mua sắm phương tiện, trang thiết bị phục vụ cho giáo dục đạo đức theo tiếp cận cùng tham gia” không được đánh giá cao, chỉ 3,00 điểm. Theo phỏng vấn của tác giả ở một số CBQL, họ giải thích rằng ngân sách không cung cấp đủ để trang bị phương tiện, trang thiết bị cho giáo dục đạo đức theo tiếp cận cùng tham gia, trong khi có quá nhiều khoản khác phải chi và cần thiết hơn như các trang thiết bị phục vụ cho việc giảng dạy.

2.2.2. Thực trạng tổ chức thực hiện giáo dục đạo đức cho học sinh các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia

Triển khai kế hoạch đòi hỏi sự phân bổ, sắp xếp hiệu quả nguồn lực, hình thành cấu trúc tổ chức phù hợp, đảm bảo mục tiêu đề ra. Đây là chức năng quản lý trọng yếu, hiện thực hóa các mục tiêu đã định. Quá trình này, nếu được thực thi khoa học, sẽ tạo ra sức mạnh tổng hợp cho tổ chức. Áp dụng vào hoạt động giáo dục đạo đức, việc triển khai kế hoạch bao gồm việc thiết lập bộ máy quản lý trường học, xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ, giáo viên, xác định cơ chế quản lý

minh bạch, hiệu quả, cùng các mối quan hệ phối hợp chặt chẽ. Sự phối hợp nhịp nhàng này là yếu tố then chốt đảm bảo thành công. Việc tổ chức thực hiện kế hoạch phải được tiến hành một cách bài bản, khoa học.

Công tác tổ chức thực hiện giáo dục đạo đức cho học sinh các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia được CBQL, GV đánh giá khá tốt ở mức điểm trung bình 3,21 điểm, các nội dung có điểm đánh giá không chênh lệch nhau nhiều. Trong đó nội dung “Ban giám hiệu sẽ đưa ra các nhiệm vụ rõ ràng cho từng GVCN, tổ bộ môn và các thành viên trong ban phụ trách đạo đức” có ĐTB 3,23 điểm; nội dung “Ban giám hiệu sẽ phối hợp với các tổ chức tài chính để đảm bảo nguồn ngân sách đủ để đầu tư vào cơ sở vật chất, trang thiết bị cần thiết cho các hoạt động giáo dục đạo đức. Phụ huynh và cộng đồng đóng góp và hỗ trợ tài chính” được các trường thực hiện khá nhiều và cũng khá hiệu quả và được đánh giá ĐTB 3,21, nội dung “Giáo viên chủ nhiệm sẽ phối hợp với Đội Thiếu niên Tiền phong để tổ chức các hoạt động phong trào và các buổi sinh hoạt ngoại khóa. Phụ huynh tham gia vào các buổi họp mặt và các chương trình giáo dục đạo đức” đánh giá ĐTB 3,19 điểm.

Các cá nhân tham gia vào quá trình giáo dục đạo đức được phân công nhiệm vụ cụ thể dựa trên kỹ năng và vai trò của họ. GVCN, GV bộ môn, cán bộ Đội được giao nhiệm vụ tiếp tục truyền đạt kiến thức đạo đức trong giảng dạy hàng ngày. Nhà trường cũng liên hệ phụ huynh để tham gia vào việc giáo dục đạo đức cho HS tại gia đình và hỗ trợ các hoạt động ngoại khóa. Đồng thời, các tổ chức cộng đồng địa phương có thể tham gia vào việc tổ chức các sự kiện và chiến dịch giáo dục đạo đức trong khu vực. Tuy nhiên nhiều gia đình ỷ lại vào sự giáo dục của nhà trường nên phụ huynh học sinh chưa quan tâm đến công tác giáo dục đạo đức cho con em, hoặc họ chỉ quan tâm con mình học tốt toán, tiếng việt mà không phối hợp trong công tác giáo dục đạo đức. Kinh phí từ cấp trên rót xuống cho nhà trường chủ yếu đầu tư vào cơ sở vật chất chung của nhà trường và trang thiết bị dạy học các môn chung, nên khó khăn trong kết hợp với tổ chức cộng đồng địa phương để tổ chức các hoạt động giáo dục đạo đức.

2.2.3. Thực trạng chỉ đạo thực hiện giáo dục đạo đức cho học sinh các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia

Giáo dục đạo đức học sinh tiểu học An Dương, Hải Phòng, những năm qua, luôn được ưu tiên hàng đầu bằng phương pháp tích cực. Nhà trường

dành sự quan tâm đặc biệt, coi đây là nhiệm vụ trọng yếu, xuyên suốt mọi năm học. Việc thực hiện hiệu quả nhiệm vụ này được đặt lên vị trí chiến lược. Để hoạt động giáo dục đạo đức đạt kết quả, giúp HS ý thức được ý nghĩa, tính đúng đắn, giá trị của các hành vi đạo đức phù hợp với các yêu cầu để ứng xử đúng đắn trong các tình huống đạo đức, đòi hỏi công tác chỉ đạo thực hiện giáo dục đạo đức theo tiếp cận cùng tham gia phải được thực hiện khoa học, đầy đủ với tần suất cao.

Nội dung được đánh giá thực hiện xếp thứ hai trong thực trạng này là “Chỉ đạo GVBM, Đội TNTP HCM thực hiện các hoạt động giáo dục đạo đức học sinh gắn liền nhà trường với thực tế địa phương” với mức điểm đánh giá 3,27 điểm. Kết quả đánh giá phản ánh sự quan tâm thường xuyên của Ban Giám hiệu các Trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng. Nhà trường đã định kỳ chỉ đạo giáo viên, Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh triển khai kế hoạch giáo dục chủ đề, chủ điểm và các hoạt động tự chọn phân hóa theo từng cấp học. Việc tổ chức các hoạt động giáo dục đạo đức được thực hiện hiệu quả, phù hợp điều kiện cơ sở vật chất, đặc điểm tâm sinh lý học sinh và tiến độ học tập, thông qua giờ sinh hoạt lớp và các hoạt động ngoại khóa. Chỉ đạo lồng ghép, tích hợp nội dung giáo dục đạo đức cho học sinh vào các môn học trong chương trình, các buổi sinh hoạt chủ nhiệm, các buổi chào cờ đầu tuần và ngay trong chương trình giáo dục giáo dục tiểu học đã có môn đạo đức với thời lượng khá lớn để triển khai công tác giáo dục đạo đức cho học sinh. Đây được xem là cách thức phổ biến và dễ dàng sử dụng cho hoạt động giáo dục đạo đức cho học sinh Tuy nhiên GV cũng phản ánh rằng trang thiết bị, CSVC hiện đại còn thiếu và lạc hậu, điều này ảnh hưởng rất nhiều đến quá trình chỉ đạo thực hiện giáo dục đạo đức cho học sinh các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia.

Công tác lãnh đạo, quản lý tại một số trường học vẫn tồn tại những hạn chế đáng kể. Cụ thể, việc chỉ đạo, phối hợp giữa các đơn vị giáo dục còn thiếu hiệu quả (điểm trung bình 2,73). Công tác kiểm tra, giám sát, báo cáo về kỷ luật học sinh cũng chưa được thực hiện thường xuyên, bài bản (điểm trung bình 3,04). Cuối cùng, việc xây dựng văn hóa trường học cũng đạt hiệu quả thấp (điểm trung bình 3,05), cần được cải thiện mạnh mẽ. Qua phỏng vấn CBQL một số trường được khảo sát, họ cho rằng việc thực hiện công tác phối hợp này là có nhưng các trường lại nhận được sự thiếu nhiệt tình phối hợp, ủng hộ của các lực lượng giáo dục

ngoài trường, kể cả cha mẹ học sinh.

2.2.4. Kiểm tra, giám sát đánh giá quản lý giáo dục đạo đức cho học sinh các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia

Kết quả thống kê ở bảng dữ liệu cho thấy: Mức độ thực hiện các nội dung kiểm tra, giám sát đánh giá quản lý giáo dục đạo đức cho học sinh các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia theo đánh giá của cả CBQL và GV là mức khá, với điểm trung bình chung là 3,16.

Kết quả đánh giá quá trình giáo dục đạo đức, theo phương pháp tích hợp, đạt mức khá (3,22 điểm). Cán bộ quản lý và giáo viên đều đánh giá cao hiệu quả của hoạt động này, thể hiện sự hài lòng trong việc kiểm tra, giám sát xuyên suốt. Hiệu trưởng cần thường xuyên kiểm tra từ khâu chuẩn bị, quá trình hoạt động cho đến kết quả cuối cùng nhằm giúp đỡ, tạo điều kiện hoặc điều chỉnh (nếu cần thiết) để hoạt động đạt kết quả tốt. Tuy nhiên, trên thực tế tại các trường trên địa bàn huyện, chức năng kiểm tra hiệu quả công tác giáo dục đạo đức theo tiếp cận cùng tham gia còn chưa được thật sự chú trọng và kiểm tra thường xuyên.

Kết quả đánh giá chỉ số hoạt động phối hợp kiểm tra, giám sát giáo dục đạo đức theo phương pháp tích hợp đạt điểm trung bình thấp nhất, 3,08 điểm. Để việc đánh giá được khách quan và công bằng, Hiệu trưởng cần có sự quan sát, ghi nhận thật cụ thể và thường xuyên việc tham gia của từng cá nhân và tập thể trong công tác giáo dục đạo đức theo tiếp cận cùng tham gia, cần có những minh chứng thuyết phục cho việc đánh giá được chính xác, đúng với mức độ tham gia công tác của từng lực lượng. Việc phối hợp các lực lượng trong và ngoài trường vào việc kiểm tra đánh giá công tác giáo dục đạo đức theo tiếp cận cùng tham gia là cần thiết, giúp nhà trường có được những thông tin đa dạng trong hoạt động đánh giá, kịp thời ngăn chặn, điều chỉnh những sai lệch trong tư

tưởng của học sinh. Việc phối hợp với giáo viên chủ nhiệm, tổ chức Đội thông qua các cuộc họp giao ban giúp cán bộ quản lý có được những thông tin chính xác và đầy đủ vì đây là những lực lượng trực tiếp thực hiện công tác giáo dục đạo đức cho học sinh trong nhà trường. Lãnh đạo cần định kỳ gặp gỡ, đối thoại, nắm bắt tâm tư, nguyện vọng chính đáng của giáo viên chủ nhiệm, tổng phụ trách Đội để giải quyết kịp thời nhu cầu, đề xuất của họ trong công tác giáo dục thể hệ trẻ.

III. KẾT LUẬN

Trên cơ sở nghiên cứu tài liệu lý luận, xác định công cụ đo lường thực tiễn quản lý giáo dục đạo đức, bài báo đã tiến hành khảo sát và phân tích kết quả khảo sát quản lý giáo dục đạo đức học sinh tiểu học huyện An Dương, thành phố Hải Phòng. Kết quả cho thấy, quản lý giáo dục đạo đức học sinh tiểu học huyện An Dương, thành phố Hải Phòng được thực hiện ở mức khá. Đây là cơ sở thực tiễn cho các biện pháp quản lý được đề xuất.

Các biện pháp có tính khuyến nghị để nâng cao chất lượng giáo dục đạo đức học sinh là: Tổ chức bồi dưỡng nhận thức cho cán bộ giáo viên, học sinh và phụ huynh các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng về hoạt động giáo dục đạo đức theo tiếp cận cùng tham gia; Chỉ đạo, sắp xếp điều phối các nguồn lực để tổ chức hoạt động giáo dục đạo đức cho học sinh các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia; Đổi mới kiểm tra, đánh giá kết quả hoạt động giáo dục đạo đức cho học sinh các trường Tiểu Học huyện An Dương thành phố Hải Phòng theo tiếp cận cùng tham gia; Chỉ đạo xây dựng cơ chế phối hợp giữa nhà trường, gia đình và các tổ chức xã hội để nâng cao hoạt động giáo dục đạo đức theo tiếp cận cùng tham gia; Chỉ đạo xây dựng môi trường sư phạm mẫu mực trong nhà trường để nâng cao hoạt động giáo dục đạo đức theo tiếp cận cùng tham gia.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- A.S. Makarenko (1997), *Bài ca sư phạm*, Nxb Giáo dục.
- Ban chấp hành trung ương Đảng (2013), *Nghị quyết số 29 - NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*, Hà Nội.
- Đặng Quốc Bảo - Nguyễn Đức Hưng, (2004), *Giáo dục Việt Nam hướng tới tương lai vấn đề và giải pháp*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- Nguyễn Thị Bình (chủ biên) (2016), *Hệ giá trị - mục tiêu phát triển nhân cách người học của hệ thống giáo dục*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chỉ thị 1737/CT-BGDĐT về việc tăng cường quản lý và nâng cao đạo đức nhà giáo*, Ban hành ngày 07/5/2018, Hà Nội.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông*, Ban hành kèm theo thông tư số 32/2018/TT-BGD&ĐT ngày 26/12/2018, Hà Nội.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2022), *Chỉ thị số 1112/CT-BGDĐT, ngày 19/8/2022 về nhiệm vụ và giải pháp năm học 2022-2023 của ngành Giáo dục*, Hà Nội.